

Jeff Hearn

Men of the World: Genders, Globalisations, Transnational Times

SAGE, 2015

2

Enligt Jeff Hearn tenderar globaliseringsprocesser att framstå som könlösa. Multinationella företag, organisationer och nationsövergripande ekonomiska processer tycks vara könlösa kärnpunkter i globaliseringen men uppbärs, omskapas och domineras samtidigt av män.

I *Men of the World* blir globalisering därmed ett begrepp som Hearn snabbt tar avstånd ifrån. När Hearn sedan börjar nysta i vad en könad globalisering innebär väcker detta i sin tur en rad följdfrågor: Vad är en nation och en transnationell rörelse? Vad innebär "världen"? Vad är en man? Vad är en hegemonisk man? Finns denne överhuvudtaget förkroppsligad eller lever "han" som en slags norm i var och en av oss? Om vi på allvar vill förstå ojämställdhetsregimer, betydelser av kön/genus, transsexualiteter och andra processer som rör mänskliga relationer och makt (som en sammanfattande term) så är alla dessa frågor viktiga att utreda, diskutera och reflektera över. Svaren är dock sällan givna och frågorna kan i sin tur rendera nya frågor istället för svar.

I denna bok, som består av nio kapitel uppdelade i en teoretisk och en empirisk del, hanterar Hearn frågorna ur en rad olika perspektiv genom att bland annat fokusera på olika rörelser och processer: från organisationer av olika slag, till

nations- och statsövergripande processer, från kroppar och känslor till flöden som migration, informationsteknologi, miljö-rörelser etcetera. I svaren, argumenteten och analyserna finner Hearn alltid minst två, ibland fler, både kompletterande och motstridiga dimensioner.

I varje kapitelinledning ges läsaren en kort historisk bakgrund till idén och grundtanken med kapitlet. De flesta texter är omarbetningar av tidigare artiklar eller konferenspresentationer. Detta riskerar förstås att skapa ett spretigt innehåll men, och detta måste understrykas, boken har en tydlig röd tråd där del ett fungerar som en introduktion till analysverktyget. Här sker exempelvis en dekonstruktion av "den dominante", det vill säga mannen och världen. I stället lanserar författarna "transnationella patriarkat" eller "transpatriarkat", ett begrepp som skall förstås i plural. Argumentationen övertygar och med hjälp av detta begrepp synliggörs subtila makt- och genusdimensioner av nationsövergripande processer. Det är dock inte hela världens transpatriarkat som behandlas utan bokens titel skall förstås ironiskt. Efter en diskussion med hjälp av begreppen *centrum* och *periferi* gör Hearn valet att fokusera på "the global north".

Det finns här inte utrymme att återge den fullständiga teoretiska begreppsapparaten och definitionen av transpatriarkat men i korthet handlar begreppet om att analytiskt fånga in processer som sträcker sig över en eller flera gränser, samtidigt som den dominerande makten, eller centrat, i dessa processer dekonstrueras. Begreppet handlar också om en metamorfos som prob-

lematiserar, suddar ut, överskrider, bryter ned och upplöser exempelvis innehållet i en "nation". På detta sätt innehåller begreppet åtminstone en paradox: å ena sidan bekräftas nationens existens och å andra sidan dekonstrueras densamma genom att rörelsen mellan nationerna fokuseras.

Om del ett läses som ett teoretiskt argument för valet av transpatriarkat, framför globaliseringsbegreppet, så fungerar de empiriska analyserna i del två som ytterligare förstärkning av transpatriarkatbegreppets förtjänster. Analysverktygen från del ett appliceras här på olika typer av transnationella processer där framförallt kapitlen som sammanflätar migrationer, informationsteknologi och mäns sexualiteter griper tag i mig som läsare. Det är både tankeväckande och skrämmande hur exempelvis somliga mäns utnyttjande av internet och annan teknik kan påverka och skada andra människor och framförallt kvinnor. Och samma teknik kan användas av andra rörelser i frigörande och demokratiserande syfte. Samtidigt som tekniken också ger till exempel myndigheter möjligheter till (trans)nationell övervakning.

Behovet av att förstå globalisering ur ett genusperspektiv är viktigt. För ett par år sedan fördes en debatt i *Historisk Tidskrift* huruvida begreppet "globalhistoria" eller "transnationell historia" var att föredra och hur dessa begrepp och perspektiv eventuellt skiljde sig åt. I korthet argumenterade ett antal män med varandra men ingen text belyste de könade dimensionerna i de båda könlöst framställda begreppen. Efter att ha läst Hearn's bok inser jag som läsare behovet av att förstå dessa retrospektiva processer,

i såväl det förflutna som det samtida, som just mansdominerade och könade. Ur ett bredare perspektiv tillför alltså boken kritisk humanistisk och samhällsvetenskaplig kunskap om män och maskuliniteter.

Det är svårt att inte låta sig imponeras av den mångsidiga forskaren Jeff Hearn's arbete och produktivitet. Samtidigt väcker denna produktivitet en mer generell fråga. Här berättar en vit, västerländsk och framgångsrik man om problemet med "världens herrar" som titeln skulle kunna översättas till. Är inte just författarens egen position en del av detta "problem"? Hearn berör självreflexivt denna fråga om mäns engagemang i feministiska frågor. Jag anser också att det är viktigt att reflektera och diskutera detta med tanke på att jämställdhetsintegrering i organisationer och företag allt mer ter sig som en konsultmarknad som i sin tur tycks vara inbäddad i en ekonomisk marknad präglad av män och maskuliniteter.

En annan intressant och viktig fråga som boken väcker är hur transpatriarkat och hegemonisk makt mer konkret uttrycks och fungerar i olika nationella kontexter. Det som uppfattas som självklart i ett sammanhang kan uppfattas som avvikande i ett annat. Här återger Hearn några upplevelser från villkoren av att leva och verka i bland annat England, Finland, Sydafrika respektive Sverige. Privilegier är inte givna i denna transnationella resa även om positionen vit, västerländsk och välutbildad man är densamma.

En del av analyserna i boken känns igen från tidigare texter och Hearn's sätt att betrakta studieobjekt ur ett materialdiskursivt perspektiv återfinns även här. På

så sätt vill författaren inte särskilja kroppen från känslorna, subjektet från objektet, samt nationella och transnationella processer från varandra. I botten finns också ett starkt feministiskt och politiskt intresse. I en tid då miljontals människor befinner sig på flykt från krig tycks boken bli särskilt viktigt. Vi behöver inte fundera länge förrän vi inser att det till stora delar är mäns handlingar som orsakat detta lidande. Därför behöver vi också fortsätta tänka kring globala processer ur ett kritiskt maskulinitetsperspektiv.

Daniel Alsarve

Filosofie doktor, historia,
Institutionen för hälsovetenskaper,
Örebro universitet

3

Yvonne Hirdman

Medan jag var ung.

Ego-historia från 1900-talet
Ordfront, 2015

Mot slutet av *Medan jag var ung. Ego-historia från 1900-talet* skriver Yvonne Hirdman: ”Och jag kan inte fatta än i dag att det inte finns en systematisk forskning om

underordningens avtryck - hur flickor (och pojkar) uppfattar hur mamma handskades med sin andrarangsplats, eller pappa med sin förstaplats för den delen, så fundamentalt som det formar ens grundtankar om vem man är” (s. 312). Här får boken en möjlig varudeklaration: om än inte systematisk forskning så en kvalificerad och kreativ analys av underordningens avtryck i en flickas uppväxt i efterkrigstidens Sverige. Intressant nog kan den lika mycket läsas som ett triumfatoriskt uttryck för feminismens framgångar under samma tid - politiskt, akademiskt och i kvinnors vardag.

I en akademisk handbokskultur som drar behändiga gränser mellan struktur och aktör, system och individ, har historikern Yvonne Hirdmans forskning hamnat på struktursidan. Från avhandlingen om Sveriges kommunistiska parti (1974) till *Sveriges historia* (2012) har hon förenat detaljerad empiri med övergripande analys. Med nydanande texter om genussystemet, publicerade under sent åttiotal och utvecklade därefter, intog Hirdman positionen som svensk kvinnohistorias främsta struktur- och systemforskare. Tvenne lagar styr enligt Hirdman genuslivet: isärhållande och hierarki. Det är en deprimerande logik